

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол № 11 от 25.04.2024 г.):

Приета от КС (протокол № 8 от 11.04.2024 г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Д. Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ФИСКАЛЕН ФЕДЕРАЛИЗЪМ“

ЗА СПЕЦ: „Държавни финанси и европейски фондове“; ОКС „магистър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН

СЕМЕСТЪР: 10 за СС и СНУ, 12 за ДНДО и СПН

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	ОБЩО (часове)	СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ, в т.ч.:		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	150	-

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Людмил Найденов)

2.
(доц. д-р Христина Благоева)

Ръководител катедра:
„Финанси“ (доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Цел на дисциплината: Дисциплината „Фискален федерализъм“ цели да представи нови знания за концепциите и базовите идеи чрез които съвременната икономическа теория обяснява необходимостта, ролята, организацията и резултатите от дейността на регионалните органи на управление, както и да анализира практиката при разпределение на фискалните правомощия между вертикалните нива на публичния сектор.

Предварителни изисквания: Учебната дисциплина “Фискален федерализъм” допълва и развива знанията на студентите в областта на теорията на макроикономическото регулиране и публичните финанси. Следователно изисква знания в посочените научни области.

Изграждане на знание и разбиране: Курсът извежда особеностите на унитарните, федерални и конфедерални фискални системи и прави критичен анализ на правните, икономически и политически подходи към проблемите на алтернативните фискални системи. Изследва се въздействието на децентрализираната фискална система върху ефективността на публичния сектор и върху базисни макроикономически променливи. Специално внимание се отделя на спорните моменти при разпределение на разходните отговорности и приходните правомощия между централното правителство и местните власти.

Приложение на знанията и уменията: Курсът формира нови знания в областта на значението на местната данъчна автономност за осигуряване на ефективност в публичния сектор. Във връзка с проблемите на ефективността в държавния сектор се разглеждат необходимостта, ползите и рисковете на междурегионалната данъчна конкуренция. На тази основа се осигуряват умения за управление на местни бюджети. Формираните знания и умения намират приложение в практиката на институциите от държавния сектор на централно и местно ниво.

Способност за разширяване на знанията и формиране на нови умения: Курсът успешно кореспондира с учебните дисциплини “Публични разходни политики и програми” и “Данъчна политика”.

Ключови компетентности: Обучението по дисциплината способства за изграждане и прилагане на цифрова компетентност, гражданска компетентност и предприемаческа компетентност.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
1.	Фискална структура на публичния сектор	3	2	
1.1	Понятие за публичен сектор и фискална структура			
1.2	Унитарни, федерални и конфедерални фискални системи – обща характеристика			
1.3	Правен, икономически и политически подход към проблемите на фискалния федерализъм			
1.4	Фискална структура на публичния сектор в България			
2.	Фискален федерализъм и икономическа ефективност	3	4	
2.1	Концептуални основи на връзката между фискалния федерализъм и икономическата ефективност			
2.2	Модел на Ч. Тибо – допускания, основни изводи, критики към модела			

2.3	Подход на Д. Норт и Я. Корнай – фискален федерализъм и ефективност в условията на развиващи се икономики			
2.4	Приносът на П. Салмон			
2.5	Теорема на Р. Оутс за децентрализирания публичен избор			
3.	Макроикономически аспекти на фискалния федерализъм	3	3	
3.1	Оптимална валутна зона и парична политика в условията на фискален федерализъм			
3.2	Приложно поле и ефективност на централизираната и децентрализираната фискална политика.			
3.3	Фискален федерализъм и икономически растеж			
3.4	Оптимално ниво на преразпределение и политика за борба с бедността в условията на фискален федерализъм			
3.5	Териториални аспекти на алокативната функция на държавата			
4.	Разпределение на разходните отговорности между вертикалните нива на публичния сектор	4	3	
4.1	Принципът на субсидиарност – основа за разпределение на разходните отговорности в публичния сектор			
4.2	Подходи на А. Шах, Х. Мартинес-Васкес и Х. Цимерман за разпределение на разходите между централната и местните власти			
4.3	Централни и местни разходни програми – практиката на България.			
5.	Регионални приходи и регионална данъчна автономност	4	3	
5.1	Нормативен подход към приходната практика на регионите			
5.2	Позитивен подход към приходната практика на регионите			
5.3	Понятие за местен данък и данъчна автономност			
5.4	Модели за разпределение на данъчните правомощия			
6.	Мотиви, ползи и ограничения на местната данъчна автономност	3	3	
6.1	Движещи сили и цели на политиката на данъчна автономност			
6.2	Политически и финансови ползи от регионална данъчна автономност			
6.3	Негативи на данъчната автономност			
7.	Параметри на регионалната данъчна политика – избор на данъчни правомощия	3	4	
7.1	Аргументи „за“ и „против“ регионални правомощия при налагане на данъци			
7.2	Проблеми на данъчната политика в условията на фискален федерализъм: определяне на база и размер на облагането			
7.3	Администриране на данъците в условията на фискален федерализъм			
7.4	Параметри на регионалната данъчна политика – случаят на България			
8.	Избор на форми на местно данъчно облагане	3	4	
8.1	Данъци върху недвижимата собственост			
8.2	Данъци върху доходите на физически лица			

8.3	Корпоративно подоходно облагане			
8.4	ДДС като регионален приходаизточник?			
8.5	Избор на форми на местно данъчно облагане – случаят на България			
9.	Междурегионална фискална конкуренция	4	4	
9.1	Теоретични основи на междурегионалната фискална конкуренция.			
9.2	„Твърди” и „меки” фактори на конкуренцията.			
9.3	Негативи на междурегионалната конкуренция			
9.4	Междурегионална фискална конкуренция – случаят на България.			
	Общо:	30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Тест	1	30
1.2.	Контролна работа	1	30
1.3.	Литературен обзор	1	15
	Общо за семестриалното оценяване:	3	75
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	75
	Общо за сесийното оценяване:	1	75
	Общо за всички форми на контрол:	4	150

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Киров, С. и др. (2023). Covid-19 рефлексии върху финансовата стабилност. Варна: Наука и икономика.
2. Найденов, Л., Иванова, П. (2021). Данъчна политика в условията на децентрализация - качествен и организационен аспект. e-Journal VFU: Електронно списание на ВСУ Черноризец Храбър, Варна: ВСУ Черноризец Храбър, 14, 1-24.
3. Найденов, Л. (2022). Качествени характеристики на регионалната данъчна свобода. Годишник на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов, Свищов: Д. А. Ценов, 125 [СХХV], 39-64.

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л. (2019). Личното и корпоративното подоходно облагане като източници на местни приходи - възможности и предизвикателства. Икономика 21, Свищов: Акад. изд. Ценов, Год. 9, 2, 18 – 36.
2. Найденов, Л. (2019). Приходите в общинските бюджети – основа на финансовата самостоятелност на местните власти. Годишната университетска научна конференция, Национален военен университет "Васил Левски" - Велко Търново: Сборник доклади, В. Търново: Национален военен университет „Васил Левски”, 7, 138 - 145.
3. Найденов, Л. Целесъобразност и ефекти на междурегионалната данъчна конкуренция. Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век - тенденции и предизвикателства: Международна научно-практическа конференция, том 1, Свищов: Акад. изд. Ценов.
4. Fisher, R. (2022). State and Local Public Finance. Routledge.
5. Hinarejos, A. and A. Schütze (Editors). (2023). EU Fiscal Federalism: Past, Present, Future. Oxford University Press.
6. Prodanov, S., Naydenov, L. (2020). Theoretical, Qualitative and Quantitative Aspects of Municipal Fiscal Autonomy in Bulgaria. Икономически изследвания, София: БАН. Институт за икономически изследвания, 29, 2, 126-150

Април 2024 г.